

Ανέστης Ταρπάγκος

Η εισοδηματική αφαίμαξη των εργαζομένων αιμοδοτής της ευρωπαϊκής ενσωμάτωσης του ελληνικού κεφαλαίου;

Το πεδίο στο οποίο εκφράζεται κατά τον πλέον έκδηλο και έντονο τρόπο η αντιαικτικότητα και ο περιοριστικός χαρακτήρας του Κρατικού Προϋπολογισμού 1997 είναι η πολύμορφη εισοδηματική αφαίμαξη των εργαζομένων τόσο του δημοσίου τομέα όσο και της καπιταλιστικής παραγωγής. Κι αυτό γίνεται με όλους τους δυνατούς τρόπους, δηλαδή και με την επιβολή ουσιαστικού παγώματος των εργατικών αποδοχών και με την είσπραξη πρόσθετων φορολογικών εσόδων από τη μισθωτή εργασία και με τον περιορισμό των κρατικών δαπανών που συγκροτούν το λεγόμενο «κοινωνικό μισθό». Κι όλα αυτά για να επιτευχθεί η «δημοσιονομική εξυγίανση» στα μέτρα της ONE, πράγμα το οποίο το μόνο στόχο που εξυπηρετεί είναι η οικονομική ενσωμάτωση του δυναμικού ελληνικού καπιταλισμού στο ζωτικό γι' αυτόν χώρο των ευρωπαϊκών αγορών.

Πρώτα απ' όλα, πρόκειται για την άμεση επιβολή της εισοδηματικής λιτότητας για τις κατηγορίες του δημοσιοϋπαλληλικού κόσμου, όπου η αποψίλωση και το πάγωμα των μισθών πραγματοποιείται διά μέσου της θεσμοθέτησης των ρυθμίσεων του Ενιαίου Μισθολογίου. Βέβαια, η κυβερνητική εξουσία ισχυρίζεται ότι πραγμα-

τοποιείται αύξηση των δημοσίων δαπανών για αποδοχές των δημοσίων υπαλλήλων κατά 8%, περνώντας από τα 3.058 δισεκ. δρχ. στα 3.294 δισεκ. δρχ. (32% των δαπανών του φετινού Τακτικού Κρατικού Προϋπολογισμού).

Ωστόσο, η οικονομική πραγματικότητα που αφορά τις μισθολογικές αποδοχές των εργαζομένων στη Δημόσια Διοίκηση είναι ριζικά διαφορετική, γιατί ήδη απ' αυτό το ποσοστό ένα 3% αφορά το διορθωτικό ποσό που οφειλόταν στο τέλος του 1996 λόγω διαφοράς πληθωρισμού, ενώ ένα 2% προέρχεται, ούτως ή άλλως, από την ωρίμανση των μισθών των δημοσίων υπαλλήλων, ενώ τέλος, ένα μικρό ποσοστό δαπανών προκύπτει από τις ρουσφετολογικές προεκλογικές προσλήψεις. Κατά συνέπεια, ανακύπτει μια αύξηση τουλάχιστον 6% που οφειλόταν ούτως ή άλλως στα δεδομένα της εισοδηματικής πολιτικής του 1996, κι έτσι με δεδομένο το επίπεδο πληθωρισμού για το 1997 (6%) προκύπτει μια μείωση των πραγματικών μισθών στο Δημόσιο Τομέα τουλάχιστον κατά 3% για την επόμενη χρονιά. Αυτή η εισοδηματική αφαίμαξη των δημοσίων υπαλλήλων χρησιμοποιείται ακριβώς για τη μείωση του ελλείματος της κεντρικής κρατικής διοίκησης, δηλαδή, μ' άλλες λέ-

ξεις, για τη χρηματοδότηση των όρων ενσωμάτωσης του κεφαλαίου στην οικονομική και νομισματική ευρωπαϊκή ενοποίηση.

2. *Κατά δεύτερο λόγο*, με την επιχειρηματολογία της κυβερνητικής πολιτικής, για την αναγκαιότητα αποκλιμάκωσης του πληθυσμού, με την πάγια υποεκτίμηση του επιπέδου των πληθωριστικών πιέσεων για τον επόμενο χρόνο, επιχειρείται να επεκταθεί η εισοδηματική λιτότητα και στην εργατική τάξη της καπιταλιστικής παραγωγής, εφόσον ο Προϋπολογισμός 1997 προβλέπει πληθωρισμό 4,5% για το 1997, τη στιγμή που τα ίδια τα αστικά οικονομικά κέντρα τον ανεβάζουν τουλάχιστον στο 6,5% κατά τους μετριοπαθέστερους υπολογισμούς. Με δεδομένη τώρα την ισχύ της διетуός ΕΓΣΣΕ «εργασιακής ειρήνης» μεταξύ ΓΣΕΕ και ΣΕΒ (1996-97), οι ίδιοι οι εργατικοί μισθοί στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας, ακολουθώντας το επίσημο επίπεδο (πλασματικό) εξέλιξης του τιμάριθμου, θα μειωθούν εξίσου κατά 3%, όπως και στο δημόσιο τομέα. Έτσι, στην πραγματικότητα οι δημοσιονομικοί όροι του Προϋπολογισμού 1997 ρυθμίζουν την εισοδηματική καθήλωση σ' ολόκληρη την εργατική τάξη, θεωρώντας τις εργατικές αποδοχές ως πηγή τροφοδότησης του πληθωρισμού. Η ταπεινώση, ωστόσο, του πληθωρισμού στα επίπεδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πέρα από το ότι γίνεται με κύριο όπλο τη μισθολογική αφαιμάξη των εργαζομένων, επιφέρει παράλληλα την οικονομική και παραγωγική ύφεση κι έτσι την αύξηση της ανεργίας. Εισοδηματική λιτότητα και κατάργηση θέσεων απασχόλησης βαδίζουν έτσι παράλληλα στη λογική του Προϋπολογισμού 1997 για την πορεία σύγκλισης στην ΟΝΕ.

Κατά τρίτο, η απόσπαση πρόσθετου εισοδήματος (υπεραξίας) από τον εργαζόμενο κόσμο και η χρησιμοποίησή του για την

τροφοδότηση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης του ελληνικού καπιταλισμού πραγματοποιείται δια μέσου των φορολογικών ρυθμίσεων που αφορούν τη μισθωτή εργασία, τόσο της άμεσης όσο και της έμμεσης φορολογίας. Αυτό γίνεται αρχικά με τη μη τιμαριθμοποίηση της φορολογικής κλίμακας των μισθωτών εργαζομένων, πράγμα που κρατάει τα φορολογικά κλιμάκια στα επίπεδα των αρχών της δεκαετίας του 1990, γεγονός που προσπορίζει στο αστικό κράτος περί τα 100 δισεκ. δρχ. πρόσθετα φορολογικά έσοδα, ενώ ταυτόχρονα αφαιρεί από την εργατική τάξη ένα αθροιστικό ποσοστό 10% των μισθών.

Εξίσου, η σχέση των άμεσων προς τους έμμεσους φόρους διατηρείται στα επίπεδα του 1:2 (35% οι άμεσοι σε σχέση με τα 65% των έμμεσων), δηλαδή σε αριθμούς 2.790 δισεκ. δρχ. άμεσοι φόροι για το 1997 (αύξηση 17% σε σχέση με τα 2.386 δισεκ. δρχ. το 1996) προς 5.014 δισεκ. δρχ. έμμεσοι φόροι (αύξηση 13% σε σχέση με τα 4.422 δισεκ. δρχ. το 1996). Με δεδομένο τώρα ότι οι έμμεσοι φόροι είναι κυρίως αυτοί που επιβαρύνουν τις λαϊκές εργαζόμενες τάξεις (φορολόγηση καταναλωτικών προϊόντων ευρείας χρήσης), είναι φανερό ότι τα 600 δισεκ. δρχ. πρόσθετων εμμέσων φόρων θα κληθούν να καλύψουν οι μισθωτοί εργαζόμενοι, πράγμα που θα συρρικνώσει ταυτόχρονα τη λαϊκή κατανάλωση ειδών πρώτης ανάγκης. Σε τελική ανάλυση, η προσαύξηση της συνολικής φορολογικής επιβάρυνσης που επιφέρει ο κρατικός προϋπολογισμός του 1997 κατά 15% (ποσοστό τριπλάσιο του προσδοκώμενου πληθωρισμού για τον επόμενο χρόνο), από 6.808 δισεκ. δρχ. σε 7.804 δισεκ. δρχ. (ακριβώς 1 τρισεκ. δρχ. επιπλέον) φορτώνεται στην πλειονότητά της στην εργατική τάξη, η οποία και καταβάλλει το μέγιστο ποσοστό της άμεσης φο-

ρολόγησης εισοδήματος (1.233 δισεκ. δρχ.), σε σχέση με το μισό επίπεδο φόρων που καταβάλλουν οι επιχειρήσεις (φορολόγηση νομικών προσώπων μόλις στο 50% των εργαζομένων 630 δισεκ. δρχ.).

Κατά τέταρτο, τέλος, ενώ η φορολόγηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και της απόδοσης του κεφαλαίου βρίσκεται στα χαμηλότερα ευρωπαϊκά επίπεδα, σημαντικών διαστάσεων είναι οι περικοπές που επέρχονται στα κονδύλια των κοινωνικών παροχών.

Συγκεκριμένα, ακόμη και σε σύγκριση με τα φορολογικά ισχύοντα στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές καπιταλιστικές οικονομίες, ενώ η φορολόγηση των εργαζομένων αγγίζει τα ανώτατα όρια φοροδοτικής τους ικανότητας, η φορολογική επιβάρυνση των καπιταλιστικών κερδών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων διατηρείται στα χαμηλότερα δυνατά επίπεδα. Έτσι, ενώ τα έσοδα της γενικής κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ στο μέσο όρο των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης φτάνουν στο 38% για το 1997, στην ελληνική οικονομία είναι σαφώς χαμηλότερα (32%). Από την άλλη πλευρά, οι περικοπές στο επίπεδο των κοινωνικών δαπανών του Προϋπολογισμού 1997 είναι περισσότερο από εμφανείς. Από τη μείωση των εθνικών ενισχύσεων προς την αγροτική παραγωγή σε πραγματικές τιμές κατά 4% στο 1997 (πάγωμα ευρωπαϊκών χρηματοδοτήσεων και υστέρηση των εθνικών επιδοτήσεων) μέχρι την κατά 27% μείωση των χορηγήσεων στα νοσηλευτικά ιδρύματα για δαπάνες επενδύσεων και λειτουργίας, κι από τη μείωση των κονδυλίων για δαπάνες μεταφοράς μαθητών στα σχολεία κατά 22% μέχρι τις μειώσεις κατά 5% των επιχορηγήσεων προς τους Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας (μετάξύ των οποίων και το ΙΚΑ). Αυτές, άλλωστε, οι

δραστικές περικοπές οδηγούν είτε στην κοινωνική αποδιάρθρωση της γεωργικής παραγωγής είτε σε διαδικασίες κάλυψης λαϊκών κοινωνικών, αναγκών (νοσηλευτικών, ασφάλισης κ.λπ.) μέσα από την προσφυγή σε αντίστοιχες ιδιωτικές υπηρεσίες.

Περικοπές, λιτότητα, περιορισμοί: Η αντιπληθωριστική πολιτική οδηγός προς την κοινωνική υπανάπτυξη

Η περικοπή των δαπανών του Προϋπολογισμού 1997 (στο επίπεδο της μισθοδοσίας του δημοσιοϋπαλληλικού κόσμου, όπως και στο πεδίο των κοινωνικών δαπανών —εφόσον, λ.χ., οι κρατικές δαπάνες για την κοινωνική ασφάλιση αυξάνονται μόλις κατά 3%, από 988 δισεκ. δρχ. σε 1.016 δισεκ. δρχ. σε ονομαστικές τιμές και, με δεδομένο πληθωρισμό 7% για το 1997, μειώνονται σε πραγματικές τιμές κατά 4%) επιχειρείται προκειμένου να αποκλιμακωθεί ο πληθωρισμός με στόχο το 6,5% για την επόμενη χρονιά, καθώς και να περιοριστούν οι δανειακές ανάγκες του δημοσίου στο 6% του ΑΕΠ με βάση τις επιταγές του αναθεωρημένου Προγράμματος Σύγκλισης (1994-99). Υποστηρίζεται ότι επιτυγχάνοντας έτσι τα κριτήρια σύγκλισης της ΟΝΕ και ενσωματώνοντας την ελληνική καπιταλιστική οικονομία στην ΟΝΕ, με την παράλληλη ενίσχυση της επιχειρηματικής ανταγωνιστικότητας και του εκσυγχρονισμού της, θα διασφαλιστεί μακροπρόθεσμα η «ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας» (άλλωστε γίνεται λόγος για αύξηση του ΑΕΠ κατά 3% μέσα στον επόμενο χρόνο), πράγμα που υποτίθεται ότι θα συμβάλει στην επανάκαμψη της απασχόλησης και την αντιμετώπιση της ανεργίας. Ωστόσο, παρά την επίτευξη θετικών ρυθμών αύξησης του

ΑΕΠ, τα ίδια τα αστικά κέντρα διακηρύσσουν (λχ. ο Θ. Παπαλεξόπουλος, πρώην πρόεδρος του ΣΕΒ και ο Λ. Παπαδήμος, διοικητής της Τράπεζας Ελλάδος) ότι το αντίτιμο της ευρωπαϊκής σύγκλισης θα είναι η αύξηση της ανεργίας, ότι το «νοικοκύρεια της οικονομίας θα βλάψει την απασχόληση των εργαζομένων». Κι αυτό προκύπτει αναπόφευκτα, εφόσον ο Προϋπολογισμός 1997 επιφέρει υφιστάμενα αποτελέσματα στο μέτρο που εξουδετερώνει τους μηχανισμούς κίνησης της οικονομικής μεγέθυνσης, μειώνοντας την ιδιωτική κατανάλωση των εργατικών νοικοκυριών, περιορίζοντας τις καταναλωτικές και επενδυτικές δαπάνες του δημοσίου. Μ' αυτόν τον τρόπο καλείται ο εργαζόμενος κόσμος από την αστική κρατική και επιχειρηματική εξουσία να υποβληθεί σε «θυσίες» με διακηρυγμένο αποτέλεσμα της διαδικασίας ευρωπαϊκής σύγκλισης την παραπέρα αύξηση και σταθεροποίηση της μαζικής ανεργίας. Άλλωστε, η όποια πτώση των επιτοκίων και πραγματοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων, όπως άλλωστε συμβαίνει την τελευταία περίοδο (αναφέρεται ότι μόνο στη διετία 1995-96 πραγματοποιούνται επενδύσεις 400 δισεκ. δρχ. στη βιομηχανία τροφίμων, κλωστοϋφαντουργία κ.λπ.), κατευθύνεται σε επενδύσεις εκσυγχρονισμού του μηχανολογικού εξοπλισμού των επιχειρήσεων, στη βελτίωση των υπαρχουσών παραγωγικών μεθόδων, στην αύξηση της παραγωγικότητας των ήδη παραγομένων αγαθών. Αυτές οι επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου αποσκοπούν στην αύξηση της έντασης του κεφαλαίου, στην αυτοματοποίηση κι έτσι στη μείωση του αριθμού των εργαζομένων για τη χρησιμοποίηση της ίδιας ποσότητας μέσω παραγωγής, επιφέροντας την κατάργηση των θέσεων απασχόλησης. Άλλωστε, τα μέχρι σήμερα αποτελέσματα της διαδικασίας οι-

κονομικής σύγκλισης (αποκλιμάκωση του πληθωρισμού, δημιουργία πρωτογενών πλεονασμάτων, μείωση των δανειακών αναγκών του κράτους, συστηματική εφαρμογή πολιτικών εισοδηματικής λιτότητας), ενώ συνοδεύτηκαν από θετικούς ρυθμούς αύξησης του ΑΕΠ, ενώ βάδιζαν παράλληλα με την αύξηση της βιομηχανικής ικανότητας παραγωγής κερδών, εντούτοις μονιμοποίησαν την ανεργία σε επίπεδα άνω του 12% (400 χιλιάδες και πάνω άνεργοι), με τάσεις ανόδου στην προοπτική του 2.000. Συμπερασματικά, η δρακόντεια αντιπληθωριστική και περιοριστική (εισοδημάτων και δαπανών) κρατική πολιτική που υιοθετείται στον Προϋπολογισμό 1997 έχει ως άμεση και σταθερή κοινωνική της συνέπεια την περαιτέρω αύξηση της ανεργίας της εργατικής τάξης· δηλαδή η ενσωμάτωση του «ελληνικού καπιταλισμού στην ΟΝΕ» συνεπάγεται απ' αυτή την άποψη την κοινωνική οπισθοδρόμηση των εργαζομένων (αύξηση ανεργίας, μείωση εισοδημάτων, μεγέθυνση φορολογικών βαρών, περικοπή κρατικών κοινωνικών δαπανών). Βέβαια, η επιδείνωση του επιπέδου της ανεργίας δεν είναι μόνον αποτέλεσμα της διαδικασίας προσέγγισης των κριτηρίων του Μάαστριχτ, αλλά της ευρύτερης διαδικασίας ανασυγκρότησης του ελληνικού κεφαλαίου (αναδιάρθρωση της αγροτικής παραγωγής και μείωση του γεωργικού πληθυσμού, αναγκαστική εκκαθάριση των προβληματικών επιχειρήσεων, τεχνολογικός παραγωγικός εκσυγχρονισμός των δυναμικών τμημάτων της ελληνικής καπιταλιστικής βιομηχανίας κ.λπ.). Ωστόσο όμως, με δεδομένα τα καταστρεπτικά κοινωνικά αποτελέσματα της καπιταλιστικής ανασυγκρότησης (1985-96) και τον τριπλασιασμό του επιπέδου της ανεργίας την τελευταία 15ετία (από 4% σε 12% του ΟΕΠ), ο Προϋπολογισμός 1997

σταθεροποιεί αυτό το επίπεδο και επιπλέον δημιουργεί όρους παραπέρα αύξησής του.

Η φορολογική πολιτική με «κοινωνικό πρόσωπο» και η πραγματικότητα της ταξικής κατανομής των φορολογικών βαρών

Σ' ολόκληρη την τρέχουσα συγκυρία η κυβερνητική εξουσία του ΠΑΣΟΚ προβάλλει ως επιχείρημα για την αιτιολόγηση της φοροεισπρακτικής της επιδρομής το γεγονός ότι, και μεν επέρχεται αύξηση των φορολογικών εσόδων, ωστόσο όμως αυτή καλύπτεται όχι μόνο από τους μισθωτούς εργαζόμενους, αλλά και από τα μικροαστικά και αστικά στρώματα της ελληνικής κοινωνίας. Μ' αυτή την έννοια επιχειρείται να νομιμοποιηθεί τούτη η φοροεισπρακτική λαίλαπα του Προϋπολογισμού 1997 ως «κοινωνικά δίκαιη» και άρα διαφορετικού χαρακτήρα από εκείνη της νεοσυντηρητικής διαχείρισης της ΝΔ στην πρώτη τριετία του 1990. Και βέβαια, πραγματικά, δεν ήταν παρά ο άκρατος δεξιός φιλελευθερισμός στα χρόνια 1990-1993 που εγκαινίασε την ολομέτωπη φορολογική επέλαση απέναντι στα εργατικά εισοδήματα, τόσο με τη μη τιμαριθμοποίηση της φορολογικής κλίμακας των μισθωτών που ξεκίνησε, όσο και με τα αλλεπάλληλα κύματα φορολογικών επιβαρύνσεων (έμμεσων) προς την κατεύθυνση της λαϊκής κατανάλωσης. Αυτό οφειλόταν κυρίως στο πολιτικό γεγονός ότι η συντηρητική κυβερνητική πολιτική εδραζόταν κοινωνικά στην ταξική σύγκλιση μικρομεσαίων-αστικών τάξεων, που έθετε στο στόχαστρο μονομερώς και αποκλειστικά την αστική τάξη. Έτσι, η κυβερνητική εξουσία του ΠΑΣΟΚ που βασίζεται κοινωνικά και σε εργατικά λαϊκά στρώματα υποτίθεται

ότι προσδίδει στην υπερφορολόγηση που επιβάλλει έναν ορισμό χαρακτήρα κοινωνικής δικαιοσύνης.

Έχουν όμως έτσι τα πράγματα, τόσο από την άποψη της «κοινωνικά δίκαιης» κατανομής των φορολογικών βαρών όσο και από την άποψη της πολιτικής και οικονομικής σκοπιμότητας αυτής της φορολόγησης; Πραγματικά, η κυβερνητική εξουσία του ΠΑΣΟΚ προχώρησε στην προηγούμενη τριετία διαχείρισής της (1993-1996) στη θέσπιση των αντικειμενικών κριτηρίων για τη σύλληψη της πάγιας φοροδιαφυγής των μικροαστικών τάξεων (επαγγελματιών, εμπόρων, αγροτών, βιοτεχνών κ.λπ.), εφόσον τα όρια φοροδοτικής ικανότητας της εργατικής τάξης είχαν ήδη εξαντληθεί από την προηγούμενη νεοσυντηρητική δημοσιονομική πολιτική της ΝΔ. Η αντικειμενοποιημένη φορολόγηση των μικρομεσαίων στρωμάτων συνιστά μια επιβεβλημένη δημοσιονομική αναγκαιότητα σε κάθε περίπτωση, και μάλιστα κατά τρόπο ουσιαστικό και συστηματικό κι όχι με την επιδερμική μορφή που έχει εισαχθεί και εφαρμοστεί. Ταυτόχρονα, με τον Προϋπολογισμό 1997 καθιερώνεται μια ορισμένη μορφή επιπρόσθετης φορολογίας των αστικών κοινωνικών στρωμάτων με την επιβολή φόρου 7,50% στους τόκους των ομολόγων και των εντόκων γραμματίων, 15% στην απόδοση των παραγωγών χρηματιστηριακών προϊόντων, καθώς και στη μεταβίβαση μετοχών των εταιριών (εκτός του Χρηματιστηρίου), όπως και φόρου 2% στο ενεργητικό των αμοιβαίων κεφαλαίων. Εξίσου θεσπίζεται με τον Προϋπολογισμό 1997 μια ορισμένη μορφή φορολόγησης της μεγάλης ακίνητης περιουσίας (ΦΑΠ) και για επίπεδα περιουσιακών στοιχείων ακινήτων από 150 εκατ. δρχ. και άνω (για τετραμελή οικογένεια). Μ' αυτά τα δύο είδη μέτρων επιχειρείται να δοθεί ο χαρα-

κτήρας του «κοινωνικά δίκαιου» φορολογικού συστήματος στην πολιτική λογική ότι εν πάση περιπτώσει «όλες οι κοινωνικές τάξεις καλούνται να πληρώσουν» κι όχι μόνον οι μισθωτοί εργαζόμενοι.

Ωστόσο, άμεσα ανακύπτουν δύο πλευρές ριζικής ταξικής κριτικής αυτής της φορολογικής πολιτικής που διέπει το κεφάλαιο των εσόδων του Προϋπολογισμού 1997. Συγκεκριμένα:

Κατά πρώτο, κι αν ακόμη δεχτεί κανείς ότι πραγματοποιείται μια αναλογική ισοκατανομή των φορολογικών βαρών σ' ολόκληρη την κοινωνική ταξική ιεραρχία, αυτό δεν απαντά στο ερώτημα της ίδιας της σκοπιμότητας της συνολικής δημοσιονομικής πολιτικής. Να γίνεται λόγος για ένα «δίκαιο» φορολογικό σύστημα προκειμένου να χρηματοδοτηθούν οι κοινωνικές δαπάνες που αφορούν την εκπαίδευση της νεολαίας και των εργαζομένων, τη δημόσια υγειονομική περίθαλψη, το σύστημα της κοινωνικής ασφάλισης κ.λπ., αυτό μεταβατικά και άμεσα θα ήταν κατανοητό. Όμως να γίνεται λόγος για περικοπή των κοινωνικών δαπανών, για περιορισμό των εισοδηματικών αποδοχών των εργαζομένων στη Δημόσια Διοίκηση και στην ιδιωτική οικονομία, να διατίθεται το 12% του ΑΕΠ για την ετήσια αποπληρωμή των τόκων του δημόσιου χρέους (που μόνον οι λαϊκές ανάγκες δεν έχουν δημιουργήσει), να χρηματοδοτούνται τα στρατιωτικά εξοπλιστικά προγράμματα με 4 τρισεκ. πρόσθετες δαπάνες στην επόμενη τετραετία (1997-2000), να περικόπτονται οι δαπάνες του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων κ.λπ. χάρη της επίτευξης των κριτηρίων του Προγράμματος Σύγκλισης για την ΟΝΕ και να καλείται ο εργαζόμενος κόσμος να πληρώσει το «φορολογικό λογαριασμό» από κοινού με την αστική και τη μικροαστική τάξη, αυτό αποτελεί τουλάχιστον

μισθωτή παραγωγική εργασία δεν μπορεί κατά κανέναν τρόπο να χρηματοδοτεί φορολογικά τους όρους της δημοσιονομικής προσαρμογής του ελληνικού κεφαλαίου στις απαιτήσεις του Μάαστριχτ, ακόμη κι αν σ' αυτό το στόχο συμβάλλουν και οι υπόλοιπες κοινωνικές τάξεις, γιατί αυτός ο δημοσιονομικός προσανατολισμός δεν εξυπηρετεί τα δικά της κοινωνικά συμφέροντα, αλλά τις στρατηγικές οικονομικές επιδιώξεις του δυναμικού ελληνικού καπιταλισμού.

Κατά δεύτερο, είναι χρήσιμο και αναγκαίο να διερευνηθεί και η απόδοση αυτών των πρόσθετων μέτρων φορολογικής επιβάρυνσης της «απόδοσης και υπεραξίας του κεφαλαίου», για να διαπιστωθεί πραγματικά το μέγεθος των εσόδων του Προϋπολογισμού 1997 που καλείται να καλύψει η ίδια η αστική τάξη.

Έτσι, υπολογίζεται από τους ίδιους τους συντάκτες του φετινού προϋπολογισμού ότι τα μέτρα φορολόγησης των κρατικών τίτλων, μετοχών και αμοιβαίων κεφαλαίων θα αποδώσουν για το 1997 πρόσθετα φορολογικά έσοδα 56 δισεκ. δρχ., ενώ τα μέτρα φορολόγησης της μεγάλης ακίνητης περιουσίας θα αποφέρουν αύξηση των δημοσιονομικών εσόδων κατά 40 δισεκ. δρχ. Πρόκειται, δηλαδή, για φορολογικές εισφορές των αστικών κοινωνικών στρωμάτων δυσανάλογα χαμηλές, τόσο σε σχέση με την οικονομική τους ισχύ και επιφάνεια όσο και σε σχέση με τη συνολική αύξηση των άμεσων και έμμεσων φόρων του 1997, που αυξάνονται κατά 1.175 δισεκ. δρχ. (κατά 16%, από 7.540 δισεκ. δρχ. σε 8.715 δισεκ. δρχ.), αύξηση την οποία στο μέγιστο μέρος της καλείται να καλύψει η εργατική τάξη. Κι αυτό γιατί οι κύριες φορολογικές αυξήσεις αφορούν τους άμεσους φόρους φυσικά

κών προσώπων (δηλαδή της μεγάλης μάζας των μισθωτών εργαζομένων) που μεγεθύνονται κατά 21% (από 1.020 δισεκ. δρχ. στα 1996 σε 1.233 δισεκ. δρχ. για το 1997), καθώς και τους έμμεσους φόρους που επιβαρύνουν κατ' εξοχήν τα είδη λαϊκής καταναλώσεως, που αυξάνονται κατά 13% (από 4.422 δισεκ. δρχ. σε 5.014 δισεκ. δρχ.). Μ' άλλες λέξεις, η πρόσθετη φορολόγηση του κεφαλαίου δεν καλύπτει παρά μόνον το 8% της φορολογικής προσαύξεσης συνολικά, ενώ το 90% περίπου αυτής της αύξεσης επιχειρείται να απομυζηθεί από τα λαϊκά εισοδήματα.

Αυτό είναι πραγματικά το «κοινωνικό» πρόσωπο του φορολογικού συστήματος του Προϋπολογισμού 1997: σαφέστατα ταξικό, φορομπηχτικό για τους εργαζόμενους και φοροαπαλλαχτικό για το επιχειρηματικό κεφάλαιο.

Η εξυπηρέτηση του ελληνικού δημοσίου χρέους: Η εργαζόμενη κοινωνία στο έλεος των «ραντιέρηδων»;

Ολόκληρος ο περιοριστικός χαρακτήρας της κρατικής δημοσιονομικής πολιτικής (εισοδηματική λιτότητα, περικοπή κοινωνικών δαπανών, αντιπληθωριστικά μέτρα) εμφανίζεται να υπαγορεύεται από την ανάγκη περιορισμού του δημόσιου χρέους και μείωσης των ελλειμμάτων της ελληνικής κεντρικής διοίκησης. Πραγματικά, το ύψος του δημόσιου χρέους εμφανίζεται να αυξάνεται συνέχεια, περνώντας από τα 2.673 δισεκ. δρχ. (58% του ΑΕΠ) το 1985 στα 31.982 δισεκ. δρχ. (121% του ΑΕΠ) το 1995, έχοντας καταγράψει τους μεγαλύτερους ρυθμούς αύξεσης στο πρώτο μισό της τρέχουσας δεκαετίας του 1990. Μάλιστα,

για τη φετινή χρονιά του 1996 παρουσιάζει ακόμη μεγαλύτερη αύξηση εκτινασσόμενο στο επίπεδο των 35.650 δισεκ. δρχ. (120% του ΑΕΠ), ενώ με την έναρξη των καινούργιων εξοπλιστικών στρατιωτικών προγραμμάτων θα διευρυνθεί ακόμη παραπέρα μέχρι το 2000, στο μέτρο που ο κρατικός προϋπολογισμός θα επιβαρυνθεί με νέες δανειοδοτήσεις για τις στρατιωτικές προμήθειες των 4 τρισεκ. δρχ. που αποφάσισε τελευταία το ΚΥΣΕΑ. Πολύ περισσότερο μάλιστα που η κρατική δημοσιονομική διαχείριση εμφανίζει πρωτογενή πλεονάσματα όλα τα τελευταία χρόνια (με τον Προϋπολογισμό 1997 υπολογίζονται να φτάσουν στα 4,5% του ΑΕΠ), σε σχέση με τη δεκαετία του 1980 που παρουσίαζε συνεχή πρωτογενή ελλείμματα στη διαχείριση της κεντρικής διοίκησης του αστικού κράτους. Αυτό το γεγονός καταδεικνύει την πανθομολογούμενη οικονομική πραγματικότητα, ότι το δημόσιο χρέος έχει χαρακτηρίρα αυτοτροφοδοτούμενο, δηλαδή κάθε χρόνο οι πραγματοποιούμενες πληρωμές για την εξυπηρέτησή του καλύπτουν τους τρέχοντες τόκους και χρεωλύσια, ενώ το ίδιο παραμένει αμετάβλητο ή αυξανόμενο. Έτσι, μόνο για την τρέχουσα χρονιά του 1996 δαπανώνται 6,9 τρισεκ. δρχ. για την αποπληρωμή των υποχρεώσεων του δημόσιου χρέους, από τα οποία τα 3,4 τρισεκ. δρχ. αφορούν τις πληρωμές τόκων. Το δημόσιο προκειμένου να ανταποκριθεί στις πληρωμές αυτές καταφεύγει στον ετήσιο δανεισμό με υψηλά επιτόκια από τους κεφαλαιούχους «ραντιέρηδες» της εσωτερικής αγοράς (κατά 80%) και από τον εξωτερικό δανεισμό (κατά 20%), οι οποίοι επενδύουν σε κρατικούς τίτλους (έντοκα γραμμάτια, διάφορες κατηγορίες ομολόγων κ.λπ.), και μ' αυτό τον τρόπο χωρίς να πραγματοποιούν κανενός είδους παραγωγική επένδυση κερδο-

σκοπούν δανειζοντας το δημόσιο, το οποίο σ' έναν κυριολεκτικά φαύλο κύκλο δανειζεται κάθε χρόνο για να πληρώνει τους τόκους και τα χρεωλύσια του συσσωρευμένου και επαυξανόμενου χρέους. Τι σημαίνουν όλα αυτά από ταξική άποψη είναι εμφανές: Η κρατική εξουσία ασκεί περιοριστική πολιτική στο επίπεδο των δαπανών του Προϋπολογισμού 1997 (περιοσπές εισοδημάτων, παροχών, επενδύσεων κ.λπ.) προκειμένου να εξοικονομήσει οικονομικούς πόρους για να τροφοδοτήσει την εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους· γι' αυτό άλλωστε από την άλλη πλευρά επαυξάνει τη φορολογία φυσικών προσώπων (άμεση) καθώς και το φάσμα των εμμέσων φόρων.

Μ' αυτόν το δημοσιονομικό μηχανισμό επιτυγχάνεται η μεταφορά εισοδήματος από την εργατική τάξη προς το κεφάλαιο δια μέσου της κρατικής δημοσιονομικής διαχείρισης, εφόσον τα φορολογικά έσοδα που εισπράττονται από το λαϊκό εργαζόμενο κόσμο χρησιμοποιούνται για την αποπληρωμή των τόκων των δανειστών του ελληνικού δημοσίου, οι οποίοι κερδοσκοπούν με τα υψηλά επιτόκια δανεισμού του κράτους. Δηλαδή, ο κρατικός προϋπολογισμός (φορολογική πολιτική-εξυπηρέτηση δημοσίου χρέους) γίνεται μηχανισμός ροής υπεραξίας από τη μισθωτή εργασία προς τους «ραντιέρηδες»-κεφαλαιούχους που τοκογλυφικά δανείζουν το ελληνικό δημόσιο, το οποίο και προσφεύγει στο δανεισμό για να πληρώνει τους τόκους του προηγούμενου δανεισμού του. Από την άλλη πλευρά, ποιες ανάγκες έχουν τροφοδοτήσει τη συσσωρευση αυτού του υπέρογκου δημοσίου χρέους; Μήπως η ικανοποίηση ζωτικών λαϊκών αναγκών, πράγμα που θα σήμαινε, ενδεχόμενα, ότι η όποια κοινωνική πολιτική έχει πραγματοποιηθεί με δάνεια και άρα στερείται υγιεινών δημοσιονομικών ερει-

σμάτων; Κάθε άλλο παρά αυτή είναι η πραγματικότητα σχετικά με τη διόγκωση του δημοσίου χρέους, το οποίο και έχει δημιουργήσει η αστική και επιχειρηματική διαχείριση, το εμφανίζει ιδεολογικά ως «χρέος-έλλειμμα» που βαρύνει ολόκληρη την κοινωνία και προσπαθεί να καταστήσει συνυπεύθυνους γι' αυτό τους ίδιους τους μισθωτούς εργαζόμενους, επιβάλλοντας τους να συμβάλλουν φορολογικά στην αποπληρωμή του δημοσίου χρέους.

Τα οικονομικά και κοινωνικά φαινόμενα που δημιουργούν έτσι το δημόσιο χρέος δεν έχουν να κάνουν με τη δανειακή κάλυψη λαϊκών αναγκών, αλλά με την εξυπηρέτηση αναγκών της καπιταλιστικής οικονομικής διαχείρισης. Έτσι, αυτό συνέβη με την ανάληψη από μέρους του αστικού κράτους των χρεών και της εξυγίανσης των υπερχρεωμένων και προβληματικών επιχειρήσεων, όπου οι ζημιές που επισώρευε το επιχειρηματικό κεφάλαιο σε ορισμένους τομείς της κοινωνικής παραγωγής μεταβιβάστηκαν στον κρατικό προϋπολογισμό, ο οποίος για να καλύψει αυτά τα ελλείμματα προσέφυγε στο δανεισμό και για την αποπληρωμή του οποίου εγκαλούνται σήμερα οι μισθωτοί εργαζόμενοι. Το ίδιο συμβαίνει εξίσου με τη χρηματοδότηση των εξοπλιστικών προγραμμάτων των Ενόπλων Δυνάμεων, που πραγματοποιούνται με εσωτερικούς και εξωτερικούς δανεισμούς και επιβαρύνουν τα ελλείμματα του κρατικού προϋπολογισμού: Μ' άλλες λέξεις, τη στρατιωτική επεκτατική ισχυροποίηση του ελληνικού αστισμού καλείται να καλύψει φορολογικά η ελληνική εργατική τάξη. Αλλά και στο επίπεδο των επενδυτικών και διαχειριστικών χρηματοδοτήσεων των ΔΕΚΟ από τον κρατικό προϋπολογισμό (και ανεξάρτητα από το γεγονός ότι με τον τελευταίο Νόμο 2414/96 για την κοινή ωφέ-

λεια, με βάση τον οποίο οι κρατικές επιχειρήσεις εγγράφονται ως μετοχικό κεφάλαιο των κοινοφελών επιχειρήσεων), που προσαύξησαν το δημόσιο χρέος, και αυτές δεν έχουν γίνει για λόγους κοινωνικής πολιτικής, αλλά για να τις καταστήσουν λει-

τουργικές και ικανές να ανταποκρίνονται στις ανάγκες λειτουργίας των καπιταλιστικών επιχειρήσεων και της αγοράς (λ.χ. διάθεση οικονομικού ρεύματος από τη ΔΕΗ στη βιομηχανία).

Γιώργος Γρόλλιος - Γιάννης Κάσκαρης Ένα συνέδριο για το μαρξισμό στο «νέο κόσμο»

Αν και η ανάλυση των συνθηκών παραγωγής και κυριαρχίας των ψευδαισθήσεων περί της καταθλιπτικής-απόλυτης ισχύος του θριαμβεύοντος καπιταλισμού, ο οποίος εξουδετέρωσε τους αντιπάλους του θέτοντας οριστικά τέραμα στις στρατηγικές για την ανατρεπτική υπέρβασή του μετά το 1989, ανήκουν πλέον στη δικαιοδοσία των μελετητών της ιστορίας των κοινωνικοπολιτικών και των ιδεολογικών φαινομένων, είναι βέβαιο ότι η πραγματοποίηση ενός Συνεδρίου στις Η.Π.Α. με θέμα το σύγχρονο μαρξισμό αποτελεί σημαντικό γεγονός. Σημαντικό, στο βαθμό που στην Ευρώπη η βορειοαμερικανική κοινωνία θεωρείται τουλάχιστον «εχθρικός τόπος» για την ανάπτυξη της μαρξιστικής θεωρίας, ιδιαίτερα μετά τα τέλη της δεκαετίας του 1970. Κατά τη γνώμη μας, η διάδοση αυτής της θεώρησης δεν είναι αποκλειστικά αποτέλεσμα του αρνητικού για τις δυνάμεις της εργασίας συσχετισμού έναντι των δυνάμεων του κεφαλαίου σε κάθε επίπεδο (κοινωνικό, πολιτικό, ιδεολογικό). Είναι, επίσης, προϊόν μιας ορισμέ-

νης αναδίπλωσης του διεθνιστικού πνεύματος των μαρξιστών στην Ευρώπη, η οποία συνδέεται με την επιρροή του ευρωκεντρισμού στα κινήματα των εργαζομένων, τη νεολαία και τη διάνοηση. Ευρωκεντρισμού, ο οποίος θεμελιώνεται στον ανταγωνισμό των κυρίαρχων κοινωνικών τάξεων των Η.Π.Α., της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ιαπωνίας και επιχειρεί να ηγεμονεύσει προβάλλοντας μια υπεροπτική θεώρηση του «νέου κόσμου», με την «ασήμαντη» πολιτισμική του παράδοση.

Μ' αυτή την έννοια, η κριτική αποτίμηση του Συνεδρίου που οργάνωσε το περιοδικό *Rethinking Marxism*¹ στο Πανεπιστήμιο της Μασαχουσέτης (University of Massachusetts, Amherst), στις 5-8 Δεκεμβρίου 1996, με θέμα «Πολιτικές και γλώσσες του σύγχρονου μαρξισμού», έχει μια ιδιαίτερη σημασία. Πολύ περισσότερο όταν συνυπολογιστεί ότι η επιτυχία του Συνεδρίου, τόσο από την άποψη των συμμετοχών, όσο και από την άποψη του εύρους της θεματολογίας του, ξεπέρασε τις προβλέψεις των οργανωτών. Στο τετράημερο των εργασιών